

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО**



«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з наукової роботи
Скорик А. Я.

ФАХ
РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
для аспірантів

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**
Спеціальність: **025 «Музичне мистецтво»**
Освітній рівень: **третій освітньо-творчий рівень вищої освіти**
Ступінь вищої освіти: **«Доктор мистецтва»**

Київ – 2023 рік

Робоча програма з дисципліни «**Фах**» для третього освітньо-творчого рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво». 11 с.

«_____» _____ 2023 року. 11 с.

Укладачі: **Рощина Т. О.**, кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, зав. кафедри спеціального фортепіано № 2 НМАУ імені П. І. Чайковського;

Ринденко О. В., кандидат мистецтвознавства, в. о. професора кафедри спеціального фортепіано № 2 НМАУ імені П. І. Чайковського.

Рецензенти: **Безбородько О. А.**, кандидат мистецтвознавства, професор кафедри спеціального фортепіано № 1 НМАУ імені П. І. Чайковського.

Робочу програму з навчальної дисципліни затверджено на засіданні Науково-аналітичної ради Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Протокол від 26.01.2023 року № 2.

Голова Науково-аналітичної ради,
доктор мистецтвознавства, професор _____ Скорик А. Я.

Робочу програму з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-творчої програми
Гарант освітньо-творчої програми
кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Ринденко О. В.

Робочу програму з навчальної дисципліни перевірено
Завідувач відділу аспірантури та докторантури
кандидат мистецтвознавства, в. о. професора _____ Путятицька О. В.

Схвалено Вченою радою НМАУ ім. П. І. Чайковського для аспірантів третього освітньо-творчого рівня вищої освіти в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Протокол від «27» вересня 2023 року №2

© Рощина Т.О., Ринденко О.В., 2023 рік
© НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023 рік

Обсяг курсу – 150 годин
 Індивідуальних – 300 години
 Концерт-екзамен – 1, 2, 4, 5 семестр
 Концерт-захист творчого проекту – 6 семестр

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФАХ»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Модулів: 3	02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
	025 «Музичне мистецтво»	
Змістових модулів: 5	Спеціалізація: Фортепіано, Композиція, Хорове диригування, Оперно-симфонічне диригування, Сольний спів, Камерний спів, Скрипка та ін.	Рік підготовки: 1 – 3
		Семестр: 1 – 6
Загальна кількість годин: 450		Індивідуальні години: 150
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи аспіранта – 4 год.	Освітній ступінь «Доктор мистецтва» (I етап підготовки)	Самостійна робота: 300
		Вид контролю: Змістовий модуль: 5 Модуль – 3 концерт-екзамен – 1, 2, 4, 5 семестри концерт-захист творчого проекту – 6 семестр

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освіта, й зокрема освіта у сфері мистецтва – це основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Наразі Україна чітко окреслила орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи, активно здійснює модернізацію освітньої системи у контексті вимог Болонських угод. Сутність ключових параметрів структурування концепції полягає в синтезі славетних напрацювань української музичної культури та мистецтва, фундаментальних традицій педагогічної школи з новітніми тенденціями освітньої системи України загалом та музично-мистецької зокрема.

В той час, коли яскравою ознакою сучасного культурного простору є активний поліфонічний процес розширення історичних та стильових горизонтів у інтонуванні музичної культури, творча стратегія та освітня спрямованість фахових програм підготовки докторів мистецтва набуває особливого значення. В цьому сенсі дисципліна «Фах» в комплексі освітніх компонентів навчального плану здобувачів науково-творчого ступеня доктор мистецтва є ключовою й універсальною та спрямована на формування самостійної творчої особистості, яка не тільки відповідає вимогам вищої школи мистецького напрямку та підтверджує свою високу кваліфікацію, але й спроможна до продукування нових, авторських, креативних й професійно довершених художніх концепцій, концептів, феноменів.

Граничний об'єм та постійне нарощення інформаційного масиву зокрема музичної культури в освітньому контексті в той же час потребує більш універсальних підходів від викладача – центральної особистості на шляху ретрансляції методів створення / інтерпретації музичного тексту у самому широкому розумінні. Адже виховання музиканта, митця, або ж викладача ЗВО у мистецькій освіті в еру панування новітніх технологій залишається глибоко персоналізованою, штучною роботою Майстра з Учнем, яка корінням виходить з самих початків професійної мистецької освіти в цілому. Тож вирішальна роль у справі навчання і виховання універсального музиканта, здатного до продукування нових ідей та розв'язання комплексних проблем в галузі професійної, творчої та дослідницько-інноваційної діяльності належить спеціальному класу з «Фаху».

Особливістю музичних занять є те, що комунікація викладача і здобувача на всіх етапах освітнього процесу охоплює художньо-естетичний, творчий, креативний, когнітивно-інформаційний та емоційно-психологічний рівні. У класах з «Фаху» різнобічно, послідовно та індивідуалізовано відбувається вдосконалення й відшліфування майстерності особистостей музикантів.

Метою курсу «Фах» є підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері музичного мистецтва, які досконало володіють креативними художніми практиками й всіма компонентами творчої майстерності, необхідними для самостійної професійної діяльності в галузі відповідно фахової спрямованості.

Головні завдання курсу «Фах» полягають у вихованні у здобувачів національної свідомості, системного мистецького світогляду, професійної етики та естетичної культури, креативного рівня художнього мислення, досконалого рівня професійної майстерності, визначення жанрово-стильових координат творчої індивідуальності, кореляції мистецької ініціативи й креативного потенціалу на шляху до реалізації творчого мистецького проекту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен знати:**

- універсальні закономірності креативних процесів і творчих технік за фаховою спрямованістю, структуру комплексу фахової системи виражальних можливостей у історичному контексті світової і національної музичної культури;
- сучасні досягнення в галузі музичної творчості, інтерпретації та педагогіки (композиторські та інтерпретаційні школи, стилі, методи тощо);
- виконавський репертуар та спеціальну літературу у загальносвітовому фаховому контексті;
- креативні принципи створення мистецького проекту в системному розумінні всіх складових його процесу реалізації;
- принципи створення, інтерпретації та редагування музичних текстів;
- принципи концептуалізації та реалізації творчої, навчально-просвітницької, науково-дослідницької діяльності у відповідному фаховому контексті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен вміти:**

- вільно володіти комплексними фаховими методиками аналізу та відтворення / створення змісту, форми, концепції та стилю музичного тексту;
- володіти комплексом засобів музичної виразності на вищому рівні технічної майстерності відповідно до фахової спрямованості;
- вільно орієнтуватися у музичних стилях і жанрах;
- вивчати і розвивати кращі традиції творчих шкіл;
- поєднувати професійну майстерність з творчим осмисленням мистецької концепції музичного твору / програми;
- проводити пошукову, музично-просвітницьку і музично-публіцистичну діяльність;
- інтерпретувати, редагувати та рецензувати тексти музичної культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач **повинен мати навички:**

- самостійної роботи у рамках визначених умов (художнього завдання, мистецької концепції, творчого проекту або програми тощо);
- швидкого, послідовного та цілісного опанування етапів реалізації музичного івенту або проекту;
- фахової технічної майстерності на художньому рівні;
- побудування творчої інтерпретації та авторської мистецької концепції проекту / програми / музичного тексту;
- професійної публічної діяльності (концертно-виконавська діяльність / композиція / керування колективом або проектом тощо).

Програмним результатом навчання є здатність на основі комплексного професійного володіння мистецькими методами й практиками інтерпретації / композиції до створення оригінального творчого продукту у контексті мистецької діяльності в цілому та в освітньо-мистецькій галузі зокрема.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура творчого процесу освітньо-кваліфікаційного рівня «доктор мистецтва» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» складається з двох етапів, перший з яких – асистентура-стажування протягом одного навчального року (модуля), а другий – це власне дворічна творча аспірантура (два модулі). Навчальний план здобувачів містить 50 годин з дисципліни «Фах» кожного року.

Перший модуль (асистентура-стажування) складається з двох змістових модулів, протягом яких здобувач опрацьовує дві сольні / оркестрові / хорові / симфонічні / авторські програми. Поточний контроль процесу підготовки програми до публічного виконання здійснюється творчим керівником здобувача та фіксується рішенням ведучої кафедри. Основна форма модульного контролю – публічне виконання програми в форматі сольного концерту/партії у оперній виставі/диригування виставою або концертною програмою/авторського концерту. Для здобувачів за спеціалізаціями «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування» та «Композиція» перший змістовний модуль презентується на засіданні відповідної кафедри.

Строки публічного виконання програм з огляду на залежність від практичних обставин при реалізації проекту можуть варіюватись відповідно до організаційних можливостей (розклад заходів концертного сезону, колективів, які задіяні у концертній програмі тощо). Таким чином графік публічної презентації складових проекту визначається та затверджується індивідуально відповідною кафедрою, але має не виходити за межі терміну навчання в асистентурі-стажуванні.

Другий етап творчої аспірантури (два модулі/навчальних роки) містить три змістових модулі, кожен з яких завершується публічним виконанням сольної / оркестрової / хорової / симфонічної / авторської програми. Для здобувачів за спеціалізаціями «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування» та «Композиція» перший змістовний модуль презентується на засіданні відповідної кафедри. Всі три програми цього етапу творчої аспірантури мають бути тематично поєднані єдиною творчою концепцією та наскрізною репертуарною стратегією, а також відповідати проблематиці наукового проекту здобувача та віддзеркалювати основні положення дослідження здобувача.

Строки публічного виконання програм з огляду на залежність від практичних обставин при реалізації проекту можуть варіюватись відповідно до організаційних можливостей визначаються індивідуально на основі поданого

плану проекту здобувачем, погодження керівника та затвердження кафедрою. Контроль здійснюється двічі на рік відповідною кафедрою та відділом аспірантури. На захист здобувача ступеня «доктор мистецтва» презентується фінальний творчий проект, але за умови публічного виконання всіх попередніх складових індивідуального плану здобувача.

Основні форми роботи

Робота в спеціальному класі здобувача освітньо-кваліфікаційного рівня «доктор мистецтва» за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» спрямована на творче втілення сольної / оркестрової / хорової / авторської програми, поглиблене усвідомлення комплексного підходу до художньої інтерпретації змісту, музичної драматургії, форми, стилю творів виконуваної програми/композиції, на оволодіння вищим рівнем фахової майстерності, на набуття досвіду самостійної творчої діяльності відповідно до фахової специфіки. Дисципліна «Фах» для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня «доктор мистецтва» в Академії складається з індивідуальних занять з викладачем з фаху та великої частки годин для самостійної роботи та підготовки в кореляції з дотичними дисциплінами («Творча майстерність», «Підготовка наукової складової творчого проекту» тощо).

Викладач з фаху також здійснює постійне спостереження за виконавською, науковою та педагогічною практикою здобувача (організація та проведення концертів, лекцій, методичних семінарів, конференцій, фестивалів, конкурсів тощо), участь у концептуалізації науково-творчої проектів й укладанні поетапного графіку складових творчого проекту та контроль за виконанням індивідуального плану.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1 (Асистентура-стажування)

Змістовий модуль 1

- Концертна програма тривалістю близько однієї години з добірки творів вищого ступеня фахової складності/партія у музично-театральній виставі/авторський твір великої форми (або добірка авторських творів) довільної тематики. Для здобувачів за спеціалізаціями «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування» та «Композиція» цей змістовний модуль презентується на засіданні відповідної кафедри.

Змістовий модуль 2

- Концертна програма тривалістю близько однієї години з добірки творів вищого ступеня фахової складності/партія у музично-театральній виставі/авторський твір великої форми (або добірка авторських творів) у визначеній тематичній концепції з власною письмовою, або усною анотацією/презентацією.

МОДУЛЬ 2 (Творча аспірантура, 1 рік)

Змістовий модуль 1

- Концертна програма тривалістю близько однієї години з добірки творів вищого ступеня фахової складності/партія у музично-театральній виставі/авторський твір великої форми (або добірка авторських творів) у тематичній концепції відповідно теми творчого проекту. Для здобувачів за спеціалізаціями «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування» та «Композиція» цей змістовний модуль презентується на засіданні відповідної кафедри.

Змістовий модуль 2

- Концертна програма тривалістю близько однієї години з добірки творів вищого ступеня фахової складності/партія у музично-театральній виставі/авторський твір великої форми (або добірка авторських творів) у визначеній тематичній концепції з власною письмовою, або усною анотацією/презентацією. у тематичній концепції відповідно теми творчого проекту.

МОДУЛЬ 3 (Творча аспірантура, 2 рік)

Змістовий модуль 1

- Концертна програма тривалістю з добірки творів вищого ступеня фахової складності/партія у музично-театральній виставі/авторський твір великої форми (або добірка авторських творів) у форматі самостійного мистецького заходу, який відповідає концепції теми творчого проекту, практично віддзеркалює проблематику та основні положення наукового дослідження здобувача.

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Підсумковими формами контролю з дисципліни «Фах» за професійним та творчим розвитком здобувачів освітнього ступеня «Доктор мистецтва» є концерти-екзамени у 1, 2, 4 і 5 семестрах та державний екзамен – концерт-захист творчого проекту наприкінці 6 семестру. Основною формою модульного контролю є публічне виконання програми в форматі сольного концерту/партії у оперній виставі/диригування виставою або концертною програмою/авторського концерту.

Для здобувачів за спеціалізаціями «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування» та «Композиція» змістовний модуль 1 в асистентурі-стажуванні та змістовний модуль 1 першого року творчої аспірантури презентуються на засіданні відповідної кафедри.

Концерти-екзамени та концерт-захист творчого проекту є публічними та відкритими формами контролю. Строки публічного виконання програм з огляду на залежність від практичних обставин при реалізації проекту можуть варіюватись відповідно до організаційних можливостей (розклад заходів концертного сезону, колективів, які задіяні у концертній програмі тощо). Таким чином графік публічної презентації складових проекту визначається та

затверджується індивідуально відповідною кафедрою, але має не виходити за межі терміну навчання в асистентурі-стажуванні або докторантури.

Крім того, протягом навчання бажано, щоб здобувач долучався до заходів Академії у виконавському, педагогічному та організаційному аспектах (організація, підготовка та проведення заліків та іспитів у якості секретаря, концертів, лекцій, методичних семінарів, конференцій, фестивалів, конкурсів тощо), брав участь у концептуалізації творчих проєктів відповідної кафедри та факультету, долучався до документальної підтримки складових освітнього процесу за фахом. Інформація про ці форми фахової діяльності надається на розгляд ведучої кафедри у формі звіта з творчої та методичної роботи. Звіт творчого аспіранта віддзеркалює сукупність всіх напрямків його активної діяльності за фахом, фіксує його репертуарні здобутки, свідчить про ступінь та профіль його творчої активності, демонструє рівень його готовності до викладацької роботи за фахом на рівні ЗВО.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка ECTS	Бал	Концерт-іспит	Загальні параметри оцінки				
			Концептуальність програми/ авторського твору	Інтерпретаційний потенціал мислення	Фахова майстерність втілення	Артистизм/ креативність	Сценічна стабільність/ оформлення авторського тексту
A	100	В І Д М І Н Н О	Оригінальна, новаторська, цілісна	Глибокий, зрілий, індивідуальний	Художньо довершена	Самобутній	Висока
	95		Висока	Глибокий, зрілий, індивідуальний	Відмінна	Органічний	Висока
	90		Висока	Зрілий, переконливий	Відмінна	Сформований	Висока
B	85	Д О Б Р Е	Висока	Переконливий, традиційний	Добра	Сформований	Достатня
C	80		Висока	Не завжди переконливе	Добра	Сформований	Достатня
	75		Висока, середня	Формальний, непереконливий	Добра	Невиразний або зовнішній	Достатня

D	70	З А Д О В І Л Ь Н О	Середня або часткова	Формальний, непереконливий	Недосконала	Невиразний або зовнішній	Часткова
	65		Середня	Непереконливий	Недосконала	Невиразний	Часткова
E	60		Середня	Фрагментарний	Недосконала	Невиявлений	Недостатня
FX	40	Незадов. з можливістю повтор. склад.	Посередня	Фрагментарний	Обмежена	Невиявлений	Недостатня
F	20	Незадов. з повтор. вивч. дис.-ни	Посередня	Недостатній	Обмежена	Відсутній	Недостатня

6. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма дисципліни.
2. Нотна література (у тому числі електронні ресурси).
3. Мистецтвознавча література за фаховою спрямованістю.
4. Методична література за фаховою спрямованістю.
5. Аудіо- та відеозаписи музичних творів та концертів/вистав, майстер-класів, занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців тощо.

З М І С Т

1. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	4
3. Структура навчальної дисципліни	6
Основні форми роботи.....	7
4. Програма навчальної дисципліни.....	7
МОДУЛЬ 1 (Асистентура-стажування).....	7
МОДУЛЬ 2 (Творча аспірантура, 1 рік)	8
МОДУЛЬ 3 (Творча аспірантура, 2 рік)	8
5. Методи контролю.....	8
6. Методичне забезпечення	10